

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Maastricht
T.a.v.
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer

Onze referentie
1180391

Datum 24 november 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam Rondeel Vijf Koppen
Adres
Postcode/plaats
Gemeente/provincie Maastricht; Limburg;
Monumentnummer 28017

Geacht college

Op 14 september 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- De onderzoeksvragen in het Programma van Eisen, die nu met ja/nee beantwoord kunnen worden, aan te scherpen.
- Ontgraving plaats te laten vinden onder begeleiding van een archeoloog die door middel van CV en publicatielijst aantoonbare ervaring heeft met het onderzoeken van vindplaatsen die samenhangen met vestingwerken.
- Ontgraving plaats te laten vinden, met name bij muurwerk ouder dan 1850, in aanwezigheid van een bouwhistoricus die door middel van CV en publicatielijst aantoonbare ervaring heeft met het onderzoeken van vestingwerken.
- De te demonteren gewelven te documenteren en de delen waarop graffiti aanwezig is op te slaan.
- Het verdiepen van het grondpakket in laagjes van max. 10 cm te laten plaatsvinden, waarbij vondsten stratigrafisch per spoorvulling of laag worden verzameld, het een en ander in overleg met de RCE adviseur archeologie.

- Na elke haal weggenomen aarde, het oppervlak te controleren met de metaaldetector door een archeoloog of een gecertificeerd persoon met aantoonbare ervaring op het gebied van metaaldetectie.
- De vrijgekomen grond op te slaan en te controleren op vondsten.
- Vondsten zoveel mogelijk te koppelen aan de profielen en deze te beschrijven bij de sporen / lagen waaruit ze komen.
- Rapport grondmechanisch onderzoek ter advisering voor te leggen aan mijn bouwkundige collega.
- Het afdekken van mergel met folie, het aanbrengen van een tijdelijke overkapping en de opvang en afvoer van hemelwater toe te lichten.

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan omvat het stabiliseren van het Rondeel Vijf Koppen. Hiertoe dienen de gewelven in de tweede ring van het rondeel te worden gesloopt om vervolgens de aanwezige grond in het rondeel volledig te kunnen ontgraven, tot op het niveau van de bovenkant van de aanwezige kazemat. Na ontgraving kunnen de fundering van het rondeel, de kazemat, het muurwerk en de overige gewelven onderzocht worden en kan het rondeel van binnenuit worden gestabiliseerd. De restauratie- en herstelwerkzaamheden aan het rondeel maken onderdeel uit van de 2^e fase en worden in een aparte vergunning aangevraagd. Om tijdens de werkzaamheden inwatering te voorkomen wordt een tijdelijke overkapping geplaatst.

Motivering

Het rondeel Vijf Koppen bevindt zich aan de noordoostzijde van de courtine / walmuur. In 2019 is iets ten westen van het rondeel Vijf Koppen een deel van deze walmuur ingestort. De walmuur is nog niet hersteld / gereconstrueerd, maar wel zijn onderzoeken uitgevoerd en is een archeologisch Programma van Eisen (PvE) opgesteld. Dit PvE speelt ook een rol bij werkzaamheden aan het rondeel.

Medio 2020 is in het rondeel Vijf Koppen een bolling/uitbuiking geconstateerd. Vervolgens zijn diverse metingen verricht, waar toenemende deformaties en instabiliteit van het rondeel uit naar voren zijn gekomen. De gronddruk in het rondeel is daarna weggenomen en de muur is tijdelijk verankerd. De stabiliteit van het rondeel blijft echter een onzekere factor en daarom is op korte termijn aanvullend constructief onderzoek noodzakelijk. Om het constructief onderzoek mogelijk te kunnen maken dient een rij gewelven te worden verwijderd, zodat de aanwezige grond in het rondeel tot aan de bovenzijde van de kazemat kan worden afgegraven. Het reconstrueren van de gewelven en terugbrengen van de afgegraven grond maakt geen onderdeel uit van deze vergunningaanvraag.

Voor het afgraven van de grond in het rondeel wordt hetzelfde archeologisch PvE gebruikt dat eerder is opgesteld voor het herstel van de Walmuur. In dit PvE worden onderzoeksvragen geformuleerd, waarvan verschillende niet meer dan ja of nee beantwoord kunnen worden, waardoor belangrijke informatie of toelichting mogelijk niet genoteerd of gedeeld wordt. Deze informatie is belangrijk omdat door de ontgraving een historische laag wordt uitgewist, zowel qua beleving als informatie over de geschiedenis van het verdedigingswerk. De onderzoeksvragen kunnen specifiek verwoord worden en bovendien is de

ontgraving van het rondeel een andere casus dan het onderzoek naar de walmuur. Ik adviseer om:

- De onderzoeksvragen in het Programma van Eisen, die nu met ja/nee beantwoord kunnen worden, aan te scherpen en toe te spitsen op het rondeel.

Archeologische- en Bouwhistorische begeleiding

Uit de aangeleverde stukken komt niet naar voren dat tijdens de sloop van de gewelven en de ontgraving van het rondeel archeologische- en bouwhistorische begeleiding plaatsvindt. Tijdens een van de vooroverleggen is aangegeven dat op basis van bouwhistorische gegevens wordt verondersteld dat de grond in het rondeel tamelijk jong is en er naar verwachting geen belangrijke sporen of vondsten zullen worden aangetroffen. Strikt genomen is het af te graven pakket een serie ophogingslagen, maar daar kan een stratigrafie in aanwezig zijn, die een schat aan informatie biedt over de geschiedenis van het verdedigingswerk. De hier bedoelde bouwhistorische gegevens of een onderbouwing van deze keuze is niet aangeleverd in de stukken. Het is belangrijk om te kunnen vaststellen dat al het bureauonderzoek, dat de basis is voor het fysieke onderzoek, is afgerond. Wat ook niet duidelijk in de stukken naar voren komt is het grondmechanisch onderzoek. Is er grondmechanisch onderzoek uitgevoerd en ook contra-expertise? Het ontgraven van het rondeel is immers niet zonder risico.

Ik adviseer om:

- Te verifiëren bij de bouwhistoricus of al het bureauonderzoek is afgerond.
- Voorafgaand aan en tijdens de ontmanteling van de gewelven en de ontgraving van het rondeel archeologische begeleiding en bouwhistorisch onderzoek te laten plaatsvinden en dit als voorschrift in de vergunning op te nemen.
- De te demonteren gewelven te documenteren en de delen waarop graffiti aanwezig is op te slaan.
- Het verdiepen van het grondpakket in laagjes van max. 10 cm te laten plaatsvinden, waarbij vondsten stratigrafisch per spoorvulling of laag worden verzameld, gekoppeld en beschreven, het een en ander in overleg met de RCE adviseur archeologie.
- Na elke haal weggenomen aarde, het oppervlak te controleren met de metaaldetector door een archeoloog of een gecertificeerd persoon met aantoonbare ervaring op het gebied van metaaldetectie.
- De vrijgekomen grond op te slaan en te controleren op vondsten.
- Het rapport van het grondmechanisch onderzoek ter advisering voor te leggen aan mijn bouwkundige collega.
- Het afdekken van de mergel met folie, het aanbrengen van een tijdelijke overkapping en de opvang en afvoer van hemelwater nader toe te lichten.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '***Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten***' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te

sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Onze referentie
1180391

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,